

Sprehodi po knjižnem trgu

Sabina Burkeljca

Zvezdana Majhen: Žametna bitja.

*Ilustrirala Polona Kosec.
Maribor: Pivec, 2019.*

Zvezdana Majhen je pesnica z bogatim opusom pesniških zbirk za otroke. Naj jih nekaj naštejemo: *Naročje rim*, *Gugalnica za rime*, *Manca izpod klanca*, *Trikrat bravo za naravo*, *Brez zmede do abecede*, *Cofki: pesmi za otroke*, *Pentlje: pesmi za deklice in dečke*. Pesnica piše tudi uganke, po katerih otroci radi posegajo. V pesmih je Zvezdana Majhen sogovornica otroka, razume ga in mu pomaga opazovati svet, včasih ga tudi usmeri in izobražuje. Didaktična in odrasla drža je vidna, mestoma stvari generalizira in idealizira (npr. "Mamice so kot čebele – / delovne od vekomaj!"); iz zbirke *Gugalnica za rime*), vendar njene pesmi vedno ohranjajo estetskost, ki se kaže v skrbni izbiri besedišča in ritmu. Pesmi izpod njenega peresa so tankočutne in čuječe, polne pristnega otroškega veselja ob vsakdanjih malenkostih, v sobivanju z naravo, živalmi in ljudmi.

Slikanica *Žametna bitja* je ena sama pesniška hvalnica tovrstnim bitjem: živalim, ki z nami sobivajo ali jih srečujemo v naravi. Zbirka je razdeljena na štiri sklope, ki nosijo naslove letnih časov; v vsakem je po osem rimanih pesmi. Na začetku beremo istoimensko uvodno pesem zbirke, v kateri avtorica bralkam in bralcem pove, kaj ji pomenijo živali. To so bitja, ki imajo srce in obraz, prepoznajo krut ali srčen značaj, branijo svoje mlađičke, ljudem pa kažejo, da je življenje največ, kar imamo. V pomladnem

razdelku najprej dvakrat srečamo medvede: v eni pesnica, ki je vselej na strani narave in živali, okara lovca Roka, ker ogroža medvede in je "brez srca, kakor robot"; a medvedi se že znajdejo. V pesmi *Gregorjevo* bralkam in bralcem približa praznik ženitve ptic. V *Pomladnem ukanju* se poigrava z besedo "uka", ki jo spretno porima z besedami *pokuka, zamuka, zauka, čuka, osmuka, klobuka, pouka, vnuka*. Pesnica z izborom besed hrani pripovedno naravo pesmi – v pričujoči zbirki prebiramo zgodbe in sporočila, ki so pogosto tudi eksplisitno zapisana, npr. v pesmi *Tri kokoške*: "Molk je dražji od zlata!" Včasih je zares bolje molčati, kadar se kokoškam dobro godi, sicer lahko kaj hitro ostanejo brez črvov. V pesmi s sporočilom: "Sadje je zdravo!", v kateri imajo polži jagodno pojedino, poudari, da je narava namenjena prav vsem, tudi polžkom. Avtorica "čuti naravo" in želi to občutje na pesniški način približati mladim bralcem. V razdelku *Poletje* se srečamo z mucem Alfonzom, ki bi rad postal slaven, in z mladim kužkom v pesmi, ki jo lahko preberemo otrokom, ko si želijo svojega ljubljence, saj pove, da je treba psička potrpežljivo in ljubeče vzgajati ter spoštovati njegovo pasjo naravo. V pesmih *Predivo sreče* in *Muca je skotila* se pesnica približa mačjemu življenju – ljubezni med muco Taro in mačkonom Harijem ter mačjemu zarodu in kotenju malih mucic. Zelo posrečena in ljubka je *Miškina ponudba*, v kateri želi Bine z zobno miško barantati za svoj piškavi zob, a je miška modrejša in odvihra, kajti takega zoba res ne bo preplačala. Živali v pesmih so dostikrat pametnejše od človeka, od njih se lahko učimo življenjskih modrosti, topline, resnice in pokončnosti. So tudi iznajdljive, na primer v pesmi *Mišja pojedina*, v kateri miške na skrivaj pojedjo vse piškote iz babičine shrambe. Živali so pač živali – ta misel je izražena na več mestih, tudi v *Oslčku in sivčku*, ki se konča z razbitim steklom. V *Žalostinki za čebelico* pa pesnica v zadnji kitici izpove neizprosno resnico: "Brez čebelic bo hudo, / kmalu zmanjka hrane!" – narava tudi nam, ljudem, daje možnost življenja in preživetja. Sledi razdelek jesenskih pesmi o živalih. Polžek šolo opazuje le od daleč, z zajčkom pa si bomo razdelili zeljnati glavi na kmetovi njivi. V eni od pesmi živali z nami praznujejo svoj praznik 4. oktobra, a vabilo dobijo le tisti, ki živali spoštujejo. Brez ježka in njegove hruške pač ne gre (a pustimo mu ta slastni zalogaj), kakor tudi ne brez vinske trte, ki obrodi jeseni in s katere se škorci ne pustijo odgnati niti z dedovimi žvižgi, niti s klopotcem – policajem. Živali so v pesmih prikazane tudi kot posnemovalke nas ljudi, največkrat v kakšnih neumnostih; papagaj Piki na primer za ljudmi ponavlja kletvice (arkalop in prmejlop), ali pa imajo povsem človeške želje, krt si želi postaviti vikend, a mu načrt vzame zimska slana. Zimski razdelek je poln sanj in sočutja ter zavedanja, da je živalim

treba pomagati: "Kdor je v srcu občutljiv, / je do lačnih ljubezniv." Pozimi je za živali treba poskrbeti, kadar so lačne (*Zajčkov obisk*) in kadar zbolijo (*Epidemija*). Zanje lahko poskrbimo mi, včasih pa kar narava sama, npr. v pesmi *Polžkov dom* brezdomnemu polžku varno domovanje ponudi krt. Lačna lisica se znajde po svoje, kokoši so zaenkrat na varnem.

Zbirko pesmi je z žametnimi ilustracijami letnih časov in živali napolnila Polona Kosec. Njene podobe lepo poudarijo idejno plat zbirke, poleg tega so polne topline, čuteče, iskrive in navihane, skratka, lepo usklajene s pesmimi.

Zbirka rimanih pesmi prinaša topel pogled na živali in naše sobivanje z njimi. Poleg osnovne estetske funkcije poezije, užitka ob pretakanju rime, melodije, ritma, vsebine in topline, ki jo zna pričarati Zvezdana Majhen, ne samo v otroško srce, pač pa tudi v odraslo, je tu še poučna komponenta – privzgajanje ljubezni do vseh živih bitij in nudenje pomoči, kadar jo potrebujejo. Za to pa mora bralec pogledati v svoje srce in se odzvati z dejanji.

S pesniško zbirko *Žametna bitja* pesnica bralkam in bralcem tankočutno, a hkrati neposredno odpira pot do poezije in živali – oboje se v zbirki lepo preplete. Pri svojem strokovnem bibliotekarskem delu in promoviranju branja opažam, da pesmi Zvezdane Majhen živijo med mladimi bralci in da se marsikatera njena pesem za otroke kosa z deli nagrajenih in izpostavljenih slovenskih pesnikov.